

Сценарій літературно-музичної композиції присвяченої популярній українській пісні

Мета: познайомити учасників літературно-музичного салону «Натхнення» з історією відомих популярних українських пісень, розкрити глибокий зв'язок українців з піснею як оберегом національної свідомості та джерелом життєвого натхнення.

Обладнання: оформлена розгорнута книжкова виставка «Мелодії душі і серця слово», яка знайомить з книгами та матеріалами періодичних видань, присвяченими популярній українській пісні.

1 ведуча:

Що краще є від простих слів,
Коли вони із серця ллються!
І бджіл, і жайворонків спів
В одну гармонію складуться,
Коли вони тобі зрідні.
Але людські – людські пісні.

2 ведуча:

Людські пісні, найглибша мука,
Найвища радість на землі!
Людська душа тисячозвука,
В гірським одбита кришталі,
І перемога, і жалоба,
Веселки і грози подоба!

1 ведуча:

З піснями ти ішов у бій
За ясні зорі й тихі води,
З піснями твориш подвиг свій,
Неумирущий мій народе,
Щоб чорний дим тисячоліть
У сяєво перетворить!

2 ведуча:

Вони в тобі, вони в мені,
В житті – до заходу від сходу,
Народу рідного пісні,
Пісні великого народу,
Кохання й битва, труд і грім.
Народу слава – слава їм!

1 ведуча: Добрий день дорогі наші читачі та гості нашого заходу!

2 ведуча: Добрий день!

1 ведуча: Рядками вірша відомого українського поета Максима Рильського ми розпочинаємо нашу літературно-музичну композицію.

2 ведуча: «Пісень українських розмай, луна, мов веселковий водограй!», присвячену українській популярній пісні.

1 ведуча: «Українська пісня! Хто не був зачарований нею, хто не згадує її як своє чисте, прозоре дитинство, свою горду юність, своє бажання бути красивим і ніжним, сильним і хоробрим», – так писав про пісню український письменник Олександр Довженко.

1 ведуча: Одна на цілий світ у нас і стежечка з дитинства та юності, і дорога до коханих, і рідна мати, і батьківська земля – Україна.

2 ведуча: Любов до них, найдорожчі скарби серця передають нам українські пісні. Вони, мов квіти у пісенному вінку, пов'язані природним розмаїттям весни, літа і осені людського життя.

Читець:

Такого сплеску в музиці і слові
Вогню такого не передаси,
Нічим, крім пісні, посестри любові,
Криниці невичерпної краси.

Буває пісня тугою налита,
І туга душу наскрізь пропече
Бува така, що наче серед літа
Срібляста річка в синю даль тече.

Вона – любов, вона – печаль і втіха
Жива вода на виразки душі
Поки живе – убереже від лиха
Понад стежками тихі спориші.

То вже здавен:

Лиш пісню розпочни –
Її підхоплять, аж у полі тісно...
Український хліб тому такий смачний,
Що він завжди замішаний на пісні.

1 ведуча: Всі кольори та відтінки сердечних переживань: радощі і смуток, спогади і мрії, розчарування і надії, веселі жарти і героїчні пориви часто звучать в цих піснях.

2 ведуча: І сьогодні ми розповімо вам про найбільш улюблені та популярні пісні нашого народу і повернемо забуті імена їх авторів чи нагадаємо відомі.

2 ведуча: Душа народу не вмере ніколи
Вона живе у пісні чарівній
Усмішка щира й сльоза джерельна

Найвища, мабуть, нагорода їй.

1 ведуча:

Затремтіли струни у душі моїй...

Ніжна-ніжна пісня задзвеніла в ній...

Що ж то їх торкнулось? Чи проміння дня?

Чи журба і радість, і любов моя?

2 ведуча: Українська пісня... Ніжна, лірична, весела, жартівлива, сумна – вона викликає в душі людській найскладніші, найглибші почуття і прагнення всього, що є кращого в людині, що підносить її до вершини людської гідності, до людяності, до творчості. Наша пісня живить український дух! Доки живе пісня, доти живе і народ.

1 ведуча: Вона супроводить своїх творців і носіїв, як про це образно написав великий український письменник Михайло Стельмах «від колиски і до могили, бо нема такого людського почуття, яке б не озвалося в українській пісні чи ніжністю струни, чи рокотом грому».

2 ведуча: На особливу увагу та пошану в народі заслуговують пісні про Батьківщину, без якої не може щасливо жити жодна людина. В них розкривається палка і ніжна любов до рідної землі, на якій ми народились та вирости.

Читець:

Україна моя починається,

Там, де туга моя кінчається.

Край дороги, як пісня чайна,

Починається Україна.

Україна моя починається

Там де доля моя усміхається

І як пісня, як спів солов'їний, не кінчається Україна.

1 ведуча: Нам варто лише сказати одне слово Україна – і в нашій уяві постають тополя в полі, хрущі над вишнями, калина в лузі і дворі, любисток і м'ята п'янки, верба край дороги, соняшники на високих живих стеблах.

2 ведуча: І неодмінно бачимо поле волошкове, батьківську хату, зігріту теплим родинним затишком, добротою та материнською ласкою, чуємо чарівну пісню про рідний край та рідну домівку.

1 ведуча: Саме такою є пісня «Хата моя, біла хата», з історією створення якої ми вас зараз познайомимо.

2 ведуча: Осіннього сонячного дня відомий український поет-пісняр Дмитро Омелянович Луценко з Києва завітав у гості до свого давнього друга, талановитого композитора, керівника Черкаського народного хору Анатолія Максимовича Пашкевича.

1 ведуча: Спершу гість ознайомився з містом, не поспішаючи пройшовся вулицями, зайшов до скверу. На добру згадку про місто з куща калини зірвав листочок. Черкаси йому сподобалися. У доброму настрої зайшов на репетицію хору, де працював його друг.

2 ведуча: А ввечері Анатолій Пашкевич поділився з ним своїм сокровенним, що останнім часом його бентежило. Виявляється, що в нього часто перед очима стоїть рідна хата із сумними вікнами, з вишнями довкіл, зі старою скрипучою грушею.

1 ведуча: Образ старої хати нагадав Дмитру Луценку його рідну батьківську хату в селі Березова Рудка. Цієї ночі поет не зміг заснути – складав вірш. Вранці чекав з нетерпінням Анатолія Пашкевича, щоб зачитати його.

2 ведуча: Почувши перші рядки вірша «Хата моя, біла хата», композитор підійшов до рояля. До нього підійшов поет, на очах якого почала народжуватися чудова пісня, що незабаром мала піти у білий світ, полонити словами та музикою слухачів.

(Звучить пісня «Хата моя, біла хата»)

1 ведуча: Ще одна пісня припала до душі багатьох українців та зіграла їх серця своїм теплом та проникливою мелодією – «Виростеш ти сину», яка стала справжнім заповітом Василя Симоненка, що відійшов у вічність в свої 28 років.

2 ведуча: Його ім'я не називали, замовчували. Тодішня влада все робила для того, аби в народі не знали творів цього непокірного митця, котрий свідомо і твердо став на тернистий шлях великого Тараса Шевченка – шлях нелукавої любові до рідного народу. У серпні 1963 від хворого і зацькованого поета відвернулися колишні, так звані «друзі»-літератори.

1 ведуча: Василь Симоненко відчував, знав, що в нього тяжка хвороба. Він, фізично немічний, але духовно сильний молодий чоловік, взяв на руки свого чотирирічного сина Олесья...

2 ведуча: З журбою і батьківською теплотою подивився на нього. Все дивився в його довірливі оченята, і з болем читав йому вірш «Лебеді материнства». Це не просто був звичайний ліричний вірш, а заповіт батька сину, і нам, громадянам незалежної України.

1 ведуча: Відомому композитору і земляку поета Платону Майбороді подобались змістовні, мелодійні твори Василя Симоненка. І коли він прочитав цей вірш, то у нього боляче стислося серце. А пізніше він створив наспівну мелодію і назвав твір так гарно – за першим рядком вірша: «Виростеш ти, сину».

(Звучить пісня «Виростеш ти, сину»)

2 ведуча: Рідна Україна і рідна мати – два крила любові, два крила несуть українську душу через віки, і не в'януть у вічному польоті, бо тримає їх на світі материнська любов.

1 ведуча: Слово «мама» росте з нами тихо, як ростуть дерева, сходить сонце, розквітає квітка, як тихо світить веселка і гладить по голівці дитину рідна рука.

2 ведуча: Мати – це мить і це вічність, бо вона завжди з нами, вона живе в нас і в наших дітях та онуках, в усьому нашому роді і береже нас та благословляє на добро.

1 ведуча:

Мати наша – сива горлиця,
Все до її серденька горнеться:
Золота бджола – намистиною,
Небо – празниковою хустиною...

2 ведуча:

А земля – пшеницею ярою,
А літа – замисленим явором...
Крашанкою – сонце в миснику,
А вона – до них всіх – піснею.

1 ведуча: Мати... Найрідніша у світі людина. Саме їй присвячені найкращі та найщиріші пісні. Улюбленою піснею про матір вже багато років залишається неперевершена, чуттєва та задушевна «Пісня про рушник».

2 ведуча: Вона з'явилася завдяки художньому фільму, який знімав режисер київської кіностудії імені Олександра Довженка Анатолій Мішурін. Саме його осінила думка, що епізод з вишитим рушником має обов'язково супроводжуватися ліричною піснею. А зйомки вже мали відбутися завтра.

1 ведуча: Тому він негайно зателефонував до відомого композитора Платона Майбороди, автора на той час багатьох популярних пісень на слова Андрія Малишка («Київський вальс», «Ми підем, де трави похилі», «Пісня про вчительку» та інші).

2 ведуча: Композитор сів за рояль. В уяві відтворив те, як його проводжала мати за село. І мелодія народилася розлога, як степи Полтавщини, наспівна, - як співають дівчата і жінки на його хуторі Пелехівщина. Очі сяяли від щастя. Йому самому не вірилося, що так швидко створив чудову мелодію.

1 ведуча: Відразу звернувся до Андрія Малишка з проханням написати текст пісні. Поет погодився, але попросив не турбувати його, якщо напише, то принесе сам. Минуло кілька годин і Андрій Малишко приніс композиторові текст.

2 ведуча: А вже на ранок, напередодні зйомок кінофільму, до рояля, за яким сидів автор музики, став співак Олександр Таранець. Він заспівав пісню, і так вона зворушила його, що аж заплакав. А вже потім з легкої руки співака Дмитра Гнатюка «Пісня про рушник» облетіла весь світ.
(Звучить пісня «Пісня про рушник»)

1 ведуча: Материнська душа як джерело щастя кожної людини –ось воно зерно істини, яке розкривається у слідуєчій пісні, присвяченій найдорожчій у світі людині. У знаменитій пісні «Чорнобривці», яку знають і люблять мільйони українців.

2 ведуча: Написали її композитор Володимир Верменич та відомий український поет Микола Сингаївський. Декілька слів про автора музики цієї задушевної пісні. Народився Володимир Верменич в 1925 році.

1 ведуча: В 1954 році він закінчив композиторський факультет Київської консерваторії. Любителю музики широко відомі написані ним пісні: «Іду я росами», «Дума про землю», «Балада про отчий край» та цілий ряд інших.

2 ведуча: Але найбільш улюбленою в народі, випробуваною часом стала пісня «Чорнобривці», яку любо не тільки слухати, а й задоволенням співати. Створена талановитим творчим дуєтом пісня, стала окрасою української лірики, неперевершеним справжнім шедевром, непідвладним часу.

1 ведуча: Автори відтворили в ній велике почуття палкої любові до рідної матері, найдорожчої людини на землі. Її зразу ж полюбили усі, тому й співали та співають і в селах, і в містах, навіть у Білорусі та Росії. Бо вона кожного закликає згадати свою матір, її натруджені руки, її щирю ласку.
(Звучить пісня «Чорнобривці»)

2 ведуча: Велику популярність завоювали пісні про життя, про життєву дорогу, яку шукає і прагне мати кожна людина на білому світі, яким притаманний глибокий філософський роздум.

1 ведуча: Це відомі і улюблені пісні, яким випало довге життя і велике щастя стати народними.

2 ведуча:

Мене водило в безвісті життя,
Та я нічого не везу додому,
Лиш згорточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.

1 ведуча: Співається в одній, випробуваній часом, ліричній пісні, про яку неможливо не згадати, адже саме вона завоювала неабияку любов та популярність, як в нашій країні, так й далеко за її межами, її співають на різних континентах.

2 ведуча: Назва цього зворушливого шедевра – «Два кольори». Має вона цікаву історію свого створення. Було це так: на конференції у столичній національній філармонії, в Колонному залі імені Лисенка сиділи поруч друзі: відомий композитор Олександр Іванович Білаш та видатний український поет Дмитро Васильович Павличко.

1 ведуча: Попереду Дмитра Павличка сиділа молода чорнява незнайомка в тонкій терновій хустині. На чорному тлі виділялися великі червоні маки, як на житньому полі його рідної Івано-Франківщини.

2 ведуча: Вишита сніжно-біла сорочка, помережана симетричними візерунками, перевита дрібними листочками хмелю, нагадала йому про матір. Таку вишиванку вона одягала на свята та коли проводжала на навчання свого Дмитра до Львова. Він довго дивився на незнайомку. Вона, напевно, відчула на собі погляд, бо нараз обернулася. Його вразили вродливе обличчя, виразні темно-карі очі з довгими віями під вигнутими дугою тонкими чорними бровами.

1 ведуча: «Гарна жінка. Хустка в неї ніби пісня. Вона пасує їй», – сказав другу Дмитро Павличко. А ще він пообіцяв написати вірш про цю жінку-весну, в якій попереду – літо, а його скронь вже торкнулася непрохана сивина і зачитав кілька рядків майбутнього вірша. Пізніше Олександр Іванович Білаш напише на нього музику. Так полинула в світ ця відома задумлива пісня.

(Звучить пісня «Два кольори»)

2 ведуча: Наступна пісня прикрасила пісенну скарбницю України, бо вона й насправді стала однією з найзадушевніших пісень українського пісенного джерела. Створили її відомі митці України – поет Дмитро Луценко та композитор Ігор Шамо.

1 ведуча: Випусника Київської консерваторії по класу професора Лятошинського Бориса Михайловича Ігоря Шамо знають як автора оригінальних художніх мініатюр для фортепіано, творів для хору, симфонічного оркестру, романсів та пісень, музики до театральних вистав і радіопостановок.

2 ведуча: Значне місце у творчості композитора займає робота в кінематографі. Він написав музику до більш ніж тридцяти художніх фільмів. Серед них: «Максимко», «Море кличе», «Як гартувалася сталь» та багатьох інших. І майже з кожного фільму в наше життя входили його нові пісні, які набували після екранної самотійності.

1 ведуча: Кавалер багатьох орденів і медалей, учасник Великої Вітчизняної війни, народний артист СРСР, лауреат Державної премії імені Тараса Шевченка Ігор Шамо згадував: «У моїй родині не було професійних музикантів. Я став ніби «білою вороною». Однак музику любили усі, мама співала українські народні пісні, яких знала дуже багато».

2 ведуча: Автора пісні «Осіннє золото» добре знають по «Київському вальсу», «Маминій вишні» та інших, що стали воістину народними. Давайте зараз послухаємо цю прекрасну пісню, у якій співається про ясні літа дзвінкої радісної юності, які вже повернули на зиму та пливуть в осінній хмурості.

(Звучить пісня «Осіннє золото»)

1 ведуча: З особливою насолодою ми сприймаємо пісні про кохання. Скільки їх – море!

2 ведуча: Вони ввібрали у себе всю розмаїтість почуттів, усю таємничість і глибину людської душі.

1 ведуча:

Ти признайся мені,
Звідки в тебе ті чари?
Я без тебе всі дні
У полоні печалі.

2 ведуча:

Може, десь у лісах
Ти чар-зілля шукала,
Сонце-руту знайшла
І мене зчарувала?

1 ведуча: Так співається в широковідомій в народі пісні про любов, вічну загадку та незбагненну таємницю, ніким і ніколи не пояснену і не розгадану.

2 ведуча: Серед сотень пісень про кохання кращу за цю відшукати непросто. Недарма ж «Ніч яка місячна» залишається популярною і улюбленою в багатьох поколіннях чоловіків, більшість яких нізащо не знайдуть для коханої жінки кращих слів, ніж у цій пісні.

1 ведуча: Ця пісня має сумну історію, яка сталася з струнким та вродливим молодим гімназистом Михайлом Старицьким під час літніх канікул у селі Гриньки. Саме тут він зустрівся з карокою наймичкою Оксаною, щирий спів якої полонив юнака. Познайомившись, юнак набрався сміливості і запросив дівчину прийти ввечері до гаю.

2 ведуча: З нетерпінням Михайло чекав тої миті, коли настане вечір, сподівався зустріти дівчину. Увечері пішов до гаю та виглядав під розкішним кущем калини, а чи прийде Оксана?

1 ведуча: Вона прийшла, вибрала зручне місце під двома високими березами. До них, замріяна притулилася і потайки дивилася на панича, щоб не помітив її. Від бабусі Оксана не раз чула, як паничі освідчуються бідним дівчатам у коханні, а потім зраджували та обдурювали їх.

2 ведуча: А ніч була напрочуд місячна, зоряна, ясна. У гаю на деревах тремтіли листки, на травах перлами світилася, сяяла роса. Краса була невимовна, неповторна! Дівчина не вийшла зі своєї схованки на побачення, зажурена пішла з гаю. З великої любові до дівчини, із щемкого болю нерозділеного почуття кохання, місячної ночі Михайло Старицький склав вірш «Виклик».

1 ведуча: А назвав так тому, що викликав на побачення, освідчувався ним Оксані. Але з нею так більше і не зустрівся ніколи. Вірш сподобався другу, композитору Миколі Лисенку, який створив мелодію і подарував пісню Михайлу Старицькому. У народі їй дали назву з першого рядка твору «Ніч яка, Господи, місячна, зоряна».

(Звучить пісня «Ніч яка, Господи, місячна, зоряна»)

2 ведуча: Мелодійні пісні талановитого українського композитора Миколи Юрійчука стали окрасою репертуару не лише відомих майстрів співу, а й багатьох самодіяльних українських виконавців. «Черемшина» займає серед них особливе місце. Її поява зразу ж завоювала шалену кількість щирих та палких шанувальників. А сталося це так.

1 ведуча: Композитору дуже сподобався, припав до серця вірш Володимира Михайлюка і він вирішив написати на нього музику. Ясної весняної ночі на одному диханні під тьохкання солов'їв він створив невмирущу, ніжну і проникливу мелодію, яка згодом перетворилася на улюблену та неповторну пісню.

2 ведуча: Вона нас зворушує і зачаровує, переносить в мальовничі місця Карпат, до стрункого Черемоша, а прості, здобуті поетом з глибини серця слова, бентежать та хвилюють наші душі. «Черемшина» вже дійсно стала народною і ввійшла до золотого фонду української пісні, яку знає весь світ.
(Звучить пісня «Черемшина»)

1 ведуча: Пісня... вона народилася з любові до цілого світу, бо з любові до спілого вітру, до рідного слова, до зір, із туги та журби, з любові до цілого світу, бо з любові виросла мудрість людини! Тож, зустрічаймося! Вітаймося словом! Погляд в погляд! На руку-рука! Ми приходимо в світ для любові, все, що інше – неправда гірка!

2 ведуча: Хочеться, щоб наша рідна пісня, легка, як сон, примарна, ніби щастя, сонячна, неначе мрія зіграла ваші серця, захопила, оповила веселковими барвами, що ними мріють весни, плаче осінь, марять зими і кличе літо.

1 ведуча: Святість і вічність дарують українські пісні. Такі пісні ніколи не втратять шани і голосу не загублять свого.

Читець:

Наче веселкова соната,
Наче небесна блакить,
До мене українська пісня
На крилах сонячних летить.
І грає флейтою дзвінкою,
І барабаном гуркотить,
І зацвіте, немов весною,
Й стрілою враз промиготить.
Малу дитину заколише
Матусі тихий ніжний спів.
І для усіх розбудить тишу
Завзятий спів про козаків.
Сумні пісні співають з сумом,
Веселі – з радістю в вустах...
Сумні співають про недолю,
Веселі – про смішних невдах...
Українська наша рідна пісня
Міниться темпами завжди!..
То жвава, тиха і весела,
То грізна, гірша від біди...
Яка все ж гарна рідна пісня,
Неначе сонячна блакить!
То дзвінко флейтою заграє,
То громом в небі прогримить...

2 ведуча: Цим віршем ми завершуємо нашу літературно-музичну композицію, присвячену українським популярним пісням.

1 ведуча: Наші пісні, то безцінні скарби, які ідуть поруч з нами все життя, огортаючи душу своїм чаром, дивуючи нас своєю життєтворчою силою.

2 ведуча: Важко переоцінити її значення. Невіддільна від людського життя, як барвисті, запашні чорнобривці на подвір'ї біля маминої хати, як оті зорі на високому вічному небі.

1 ведуча: Задушевна, розлога, проста, як усе геніальне, українська пісня вічно житиме в нашому народі.

2 ведуча: Адже, як сказав український письменник Пантелеймон Куліш: «Пісня – великий привілей на важкому життєвому шляху».

1 ведуча: Слава ж нашій пісні! І хай вона буде, як і завжди, з нами, а ми – з нею!

2 ведуча: Ми висловлюємо слова великої вдячності нашим гостям!

1 ведуча: До побачення!

2 ведуча: До нових зустрічів!

Список використаної літератури

Книги:

1. Білаш О.І. Мовчать віки: З останніх творів композитора і поета: Поезії, пісні. – К.: Київська правда, 2006.- 121с.
2. Капустін В.С. Одна на цілий світ: Збірка художніх нарисів про творців українських пісень, що стали народними /Вступне слово Галюк М.Ф. – К.: Криниця, 2003.- 159с.
3. Кошиць О.А. Про українську пісню й музику. – К.: Музика України, 1993.- 47с.
4. Пісні мого серця: Збірник /Упорядник Полковенко В.В. – К.: Молодь, 1994.- 160с.
5. Пісні моєї України: Збірник народних пісень і пісень літературного походження /Укладач Абельмес Н.В. – Д.: Сталкер, 2006.- 288с.
6. Пісенний вінок: Українські народні пісні /Упорядник Михалко А.Я. – К.: Криниця, 2005.- 288с.
7. Співоче поле України /Упорядник Артищук Б.А. – К.: Молодь, 2004.- 399с.

Статті:

1. Водолій Л. Пісні з глибокого колодязя //Культура і життя. – 2009. – 5 грудня. – 2009. – С.2.
2. Волга Л. Його душа цвіла мелодією й словом //Урядовий кур'єр. – 2008. – 10 жовтня. – С.16.
3. Зборовський А. Всеукраїнські «пісенні візерунки» //Культура і життя. – 2008. – 7 жовтня. – С.5.
4. Зленко Г. Життя серед пісень //Науковий світ. – 2008. - №9. – С.14-15.
5. Крищенко В. Українська пісня потребує захисту //Культура і життя. – 2008. – 30 січня. – С.1.
6. Ольховська Г. Пісні шляху не питають. //Культура і життя. – 2008. – 25 липня. – С.1.
7. Петришин М. Хай завжди буде пісня! //Культура і життя. – 2008. - №11. – С.4.

Кушнерук О.В.
бібліотекар читальної зали